

Determination of Elementary School Department Students' Interest and Examination of The Factors That Affect Them¹

Fatih SEZEK², Yusuf ZORLU³, Fulya ZORLU⁴

Received: 20 April 2015, Accepted: 23 June 2015

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the students' interests of Education Faculty Elementary School Department and the factors that affect them according to Holland (1996). The relationship among the reasons why the students chose the department, arrangement of their preferences, the departments they wish to study at, the habit of reading, the place they grow up, income level, kind of high school they graduated, the activities applied during the lesson (i.e. experiment), scientific process skills and their interests was examined and the suitability to the job of teaching was investigated. This study was used survey method. 60 students from Science Teacher Department, 60 students from Maths Teacher Department, 52 students from Primary Teacher Department and 52 students from Social Science Teacher Department that make 224 students at total from Atatürk University, Kazım Karabekir Education Faculty attended the survey. "Interest Inventory" (II), "Scientific Process Skills Test" (SPST) and "Student Identification Form" (SIF) are used as tools of data collection. When we examined through the interests of students who came to Primary School Department, we saw that the interest areas of "Researcher" for Science Teacher Department and "Social" for other departments were at high level. It is found that the majority of the Primary School Teacher Department's students' interest areas are not suitable for the job of teaching. The ratio of the students who chose the Teacher Department willingly is lower than the ones who chose for other reasons (family, because of the points and because of the properties of the job). Beside, it is understood that there is a meaningful difference between the frequency of reading books and "Sociable" interest area. It is also found that there are not any relations between the other properties and interest areas that were studied.

Keywords: Elementary School Department, Interest Areas, Scientific Process Skills

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to determine interest areas and occupational tendencies of education faculty, elementary school department's students according to Holland (1996). Also the relationship among the reasons why the students chose the department, arrangement of their preferences, the departments they wish to study at, the habit of reading, the place they grow up, income level, kind of high school they graduated, the activities applied during the lesson (i.e. experiment), scientific process skills and their interests was examined and the suitability to the job of teaching was investigated.

This study was a survey study in which interest areas and the factors affecting these areas (the points that they had to enter the department, experiments and experiment-like activities that done during their high school education, the place in which they grow up, frequency of reading a book, the reason of their choice of the department, the department that they wish to study at, rank of their preferences) of freshmen of elementary school department (Science, Maths, Class and Social Studies Teacher Department) were determined. In the study, the answers are searched for the questions of "What are the interest areas and the factors affecting these areas?" and "Are these interest areas suitable for the profession of teaching?". 60 students from Science Teaching Department, 60 students from Maths Teaching Department, 52 students from Elementary School Teaching Department and 52 students from Social Studies Teaching Department that make 224 students at total from Ataturk University, Kazım

¹ This study was presented in 23rd National Congress of Educational Sciences

² Assoc.Prof.Dr., Ataturk University, KKEF, Elementary Science Education.

³ Res.Assist, Ataturk University, KKEF, Elementary Science Education.

⁴ Res.Assist, Bulent Ecevit University, Eregli Faculty of Education, fulya.zorlu@beun.edu.tr

Karabekir Education Faculty attended the survey. "Interest Inventory" (II), "Scientific Process Skills Test" (SPST) ve "Student Identification Form" (SIF) are used as tools of data collection.

As a result of the study, it is detected that social and researcher interest areas are dominant even if they have different ratios. It is seen that the interest areas of "Researcher" for Science Teaching Department and "Social" for other departments are at high level. Also, it is detected that almost 13% of elementary school teaching department's students' interest areas weren't developed yet. It is detected that majority of the elementary school teaching department's students' interest areas are not suitable for teaching profession. The ratio of students that chose the teaching profession willingly is less than the ones who chose for other reasons (because of their families' wish, of their points, of the properties of the profession). It is detected that the ratio of the ones who had the department in his first five choices their preference list is almost 70%. It is detected class and social studies departments' students are the ones who wish to be teachers most willingly. When we dissected the interest areas according to job of teaching, class and elementary school Maths teaching departments have more tendencies for job of teaching.

The students', especially students of Science and Elementary School Maths departments' reasons why they want to study at the departments that they wish to study are job opportunity, high salary and high social status.

We see that medium level book readers are more active the ones who never read. In contrast to widespread opinion, researches show that "activeness" can be learned. It is argued that techniques and behaviors that provide people more active can be learned. It is detected that there is not a statistically meaningful difference between interest areas and their family's income level. In our sample the reason why there is not a meaningful difference, may be that mostly education faculty, elementary students come from average income families.

In terms of necessary properties, one of the basic requirements for the qualified education is qualified teacher who loves the profession of teaching. To ensure that teacher candidates who love the teaching profession, have pre-competence and qualifications should be chosen for education faculties. Teaching profession should be removed from the list of jobs that the students who could not enter the other departments and prefer it at least to have a job. Necessary measures should be taken by the responsible foundations to draw the successful students' attention on this profession. We believe that it is very important that socio-economic condition of teachers should be improved immediately from this point of view.

People's productivity can be at the highest level while carrying out the occupation they love. Thereby, people should prefer the department that they love and wish to.

İlköğretim Bölümü Öğrencilerinin İlgi Alanlarının Tespiti ve Bu İlgi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi¹

Fatih SEZEK², Yusuf ZORLU³, Fulya ZORLU⁴

Başvuru Tarihi: 20 Nisan 2015, **Kabul Tarihi:** 23 Haziran 2015

ÖZET

Araştırmanın amacı, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğrencilerinin John Holland (1996)'a göre ilgi alanları belirlenip bunlara etki eden faktörlerin belirlenmesidir. Öğrencilerin bölümleri tercih nedenleri, tercih sıralamaları, okumak istedikleri bölümler, kitap okuma alışkanlıkları, büyüdükları yer, gelir düzeyleri, mezun oldukları lise türü, ders içi etkinlikler (deney vs.), bilimsel süreç becerileri ile ilgi alanları arasındaki ilişki incelenmiş ve öğrencilerin ilgi alanlarının öğretmenlik mesleğine uygunluğuna bakılmıştır. Araştırma bir tarama çalışmasıdır. Araştırmaya Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim bölümü birinci sınıf Fen Bilgisi Öğretmenliğinden 60, Matematik Öğretmenliğinden 60, Sınıf Öğretmenliğinden 52 ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden 52 olmak üzere toplam 224 öğrenci katılmıştır. "İlgi Envanteri" (İE), "Bilimsel Süreç Becerileri Testi" (BSBT) ve "Öğrenci Tanıma Formu" (ÖTF) veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. İlköğretim bölümüne gelen öğrencilerin ilgi alanlarına baktığımızda fen bilgisi öğretmenliğinde "Araştırmacı" ilgi alanı, diğer bölümlerde "Sosyal" ilgi alanının yüksek olduğu görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin büyük bir kısmının ilgi alanlarının öğretmenlik mesleğine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini severek tercih edenlerin oranı diğer sebeplerle tercih (ailem istediği için, puanımdan dolayı ve mesleğin özelliklerinden dolayı) edenlere göre daha düşüktür. Ayrıca, kitap okuma sıklığı ile "Girişimci" ilgi alanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Araştırılan diğer özellikler ve ilgi alanları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Bölümü, İlgi Alanları, Bilimsel Süreç Becerileri

1. Giriş

19. yüzyılın sonuna kadar meslek seçimi planlamayı gerektiren bir konu olarak düşünülmemekteydi. Kişilerin yakın çevrelerindeki insanların mesleklerini sürdüreceklerine inanılmaktaydı. Ancak teknolojik gelişmeler, sanayileşme ve toplumlardaki geleneksel yapının değişmesiyle birlikte bireylerin seçme özgürlüklerinin artması, teknolojik ve ekonomik değişikliklerin iş alanlarını önemli ölçüde değiştirmesi, işverenlerin belirli özelliklere sahip insanlar seçmeye başlaması ve meslek çeşitliliği ile ilgili yaşanan karmaşa pek çok yeni sorunu beraberinde getirmiştir (Akkoç, 2012). Bu durum, kişinin meslek seçiminde karar verirken ilgi duyduğu, başarılı ve mutlu olacağı bir mesleği seçmesini zor ve karmaşık bir hale getirmiştir (Çakır, 2004; Hodkinson ve Sparkes, 1997; Yılmaz, Dursun, Pektaş ve Altay; 2012).

Bireylerin ilgi alanlarını ve yeteneklerini bilmesi, amaçlarını gerçekleştirmesini ve meslek seçimini doğru yapabilmesini sağlar (Deniz, 2008; Kniveton, 2004; Kuzgun, 1996). Çünkü kendi yeteneklerini bilen, kendine güvenen ve özünün değerli olduğunu hisseden bireyler hayatın her alanında daha büyük ilgi ve motivasyon sergileyerek başarıya ulaşır. Bu da öz güveni güçlendirir ve yüksek öz saygıyı devam ettirir (Kuzgun, 2008; Koç ve Polat, 2006; Sarıkaya ve Khorshid, 2009).

Çağdaş eğitim anlayışı, bireyin kendi ilgi alanlarıyla paralel olan potansiyellerini en üst düzeyde ortaya koyabileceği en uygun işi seçmesine önem verir (Pekkaya ve Çolak, 2013; Yeşilyaprak, 2012). Kişilerin meslek seçimlerinin ilgileri dışında yapılması yaşantılarında olumsuzluklarla karşılaşmalarına neden olabilir (Çakır, 2004; Deniz, 2009). Böyle bir durum da kaybedenin sadece birey olmadığı toplumun da kaybettiğini söylenebilir (Demircioğlu, 2005; Vural, 2004). Bu nedenle bireylerin ilgisini ölçmek amacıyla geliştirilen ilgi envanterleri; mesleki ve eğitsel rehberlikte okullarda öğrencilerin hangi alana, programa, mesleğe veya etkinliğe olan ilgilerini belirleyerek, öğrenciyi yönlendirme ve yerleştirme amacıyla kullanılmaktadır. Personel seçimi ve işe yerleştirme amacıyla uygulanan envanterler, işletmeleri rakiplerinden farklı kulvara taşıyacak "İnsan Kaynağı" faktörünü etkili bir biçimde kullanmalarını sağlar

¹ Bu çalışma 23. Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, KKEF, İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi.

³ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, KKEF, İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi

⁴ Arş. Gör., Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, fulya.zorlu@beun.edu.tr

(Erdođdu, 2013). Yukarıda saydığımız bütün bu sebepler göz önüne alındığında mesleki rehberliğin görev ve öneminin gün geçtikçe arttığı söylenebilir. Ayrıca hayatın her döneminde bireyler, mesleki gelişim görevlerini yerine getirmede mesleki rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyabilir.

Zamanla mesleki gelişim ve meslek seçimi ile ilgili pek çok farklı yaklaşım ve kuramsal görüşler ileri sürülmüştür. Bu kuramlardan biri Holland'ın "Meslek Seçimi" kuramıdır. Holland (1996), altı kişilik tipi (gerçekçi, araştırmacı, sanatçı, sosyal, girişimci ve geleneksel; kısaca RIASEC) ve bu ilgi alanlarına göre mesleki çevreler tanımlamıştır. Holland'a göre kişilik özellikleriyle (ilgi) mesleki yönelimler arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Bu kuram; kişilik dinamiği ile mesleklerin yürütüldüğü çevre veya mesleklerin gerektirdiği etkinlikler arasındaki ilişkiye dayanır. Meslek seçimi kişiliğin yansıması, bireyin çevre ile ilişkisinde benimsediği uyum yönetiminin bir mesleki etkinlik alanında ifade bulmasıdır. Doğru olan bireylerin meslek seçerken kendi kişilik tiplerine uyan ve kendi uyum yetenekleriyle bağdaşan meslekleri seçme eğiliminde olmalıdır. Fakat maddi kaygılar ve iş imkanları gibi nedenler bu seçimi olumsuz etkiler. Mesleklerin kalıplaşmış olan belirli özellikleri de bireylerin kararlarını değiştirebilir (Holland, 1973; Kars, Arslan, Erik, Avcı, Bucaktepe, Celepkolu ve Şahin, 2014).

Bu çalışmanın amacı; eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğrencilerinin Holland (1996)'a göre ilgi alanları ve mesleki yönelimlerinin belirlenmesidir. Ayrıca ilgi alanları ile öğrenim gördüğü anabilim dalları, genel anlamda öğretmenlik mesleğine uygunluğu, bölümleri tercih nedenleri, tercih sıralamaları, hayalinde okumak istediği bölüm, kitap okuma alışkanlıkları, büyüdükleri yer, gelir düzeyleri, mezun oldukları lise türü, ders içi etkinlikler (deney vs.), bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışma, ilköğretim bölümü (Fen Bilgisi, Matematik, Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD) birinci sınıf öğrencilerinin ilgi alanlarını ve bu alanları etkileyen faktörleri (üniversiteye yerleşme puanları, lise öğreniminde deney ve benzeri etkinliklerin yapılması, büyüdükleri yer, kitap okuma sıklığı, bölümü tercih nedeni, hayalinde okumak istediği bölüm, bölümü tercih sırası) belirlemek amacıyla yapılan bir tarama çalışmasıdır.

2.1. Araştırma Problemi

Araştırmada, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü (Fen Bilgisi, Matematik, Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD) birinci sınıf öğrencilerinin ilgi alanları, ilgi alanlarını etkileyen faktörler nelerdir ve ilgi alanlarının öğretmenlik mesleğine uygun mudur? Sorusuna yanıt aranmaktadır.

2.1.1. Alt Problemler

1. Farklı anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin, öğrenim gördükleri anabilim dalına göre ilgi alanları arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?
2. İlköğretim bölümü öğrencilerinin ilgi alanları öğretmenlik mesleğine uygun mudur?
3. Öğrencilerin bilimsel süreç becerileri ile ilgi alanları arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?
4. Öğrencilerin orta öğretim yıllarında yaptıkları laboratuvar uygulamalarıyla, büyüdükleri yer, gelir düzeyleri, kitap okuma alışkanlığı ile ilgi alanları arasında istatistiksel olarak ilişki var mıdır?
5. İlköğretim öğrencilerin bölümleri tercih etme nedenleri, bölümü kaçıncı sırada tercih ettikleri ve hayalinde okumak istediği bölüm nelerdir?

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni; eğitim fakülteleri ilköğretim bölümü (Fen Bilgisi, Matematik, Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği) birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise; Atatürk Üniversitesi KKEF ilköğretim bölümü birinci sınıf Fen Bilgisi Öğretmenliğinden 60, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinden 60, Sınıf Öğretmenliğinden 52 ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden 52 olmak üzere toplam 224 öğrenciden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. İlgi Envanteri (İE)

Envanter, Holland (1996) tarafından geliştirilmiştir. Envanterde "Gerçekçi, Araştırmacı, Sanatçı, Sosyal, Girişimci ve Geleneksel" olmak üzere altı kişilik tipi vardır. Her bir kişilik tipiyle ilgili 15 soru olup, toplamda 90 soru vardır. Envanter "Hoşlanırım", "Fark Etmez" ve "Hoşlanmam" şeklinde üçlü likert yapıdadır. İlgi alanlarına göre tekli kodlama; envanter likert anket olarak dikkate alınarak katılımcıların sahip olduğu her bir ilgi alanından aldıkları puanların ortalamalarına göre belirlenmiştir. Meslek gruplarını belirlemek için Holland'ın elmas modeli kullanılmıştır. Elmas modeline göre sadece "Hoşlanırım" kısmındaki işaretlemeler dikkate alınarak en fazla üç puan alan ilk üç alana göre mesleki olarak incelenmiştir (URL-1; URL-2; Yeşilyaprak, 2008).

2.3.2. Bilimsel Süreç Becerileri Testi (BSBT)

Burns, Okey ve Wise (1995) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye çevirisi ve uyarlaması Özkan, Aşkar ve Geban (1992) tarafından yapılmıştır. 36 sorudan oluşan bu testte ölçülmeye çalışılan beceriler; değişkenleri tanımlayabilme (12 soru), işe vuruk tanımlama (6 soru), hipotez kurma ve tanımlama (9 soru), grafiği ve verileri yorumlama (6 soru) ve araştırmayı tasarlama (3 soru) becerileridir. Yapılan istatistiksel analiz sonucu testin güvenilirliği 0,79 olarak bulunmuştur (Kanlı, 2007).

2.3.3. Öğrenci Tanıma Formu (ÖTF)

Araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Öğrencilere ortaöğretim süresince yaptıkları deney ve etkinliklerin sayısı (haftada, ayda ve yılda) ve nasıl yaptıkları (kendileri mi?, öğretmenleri mi? veya öğretmenleriyle birlikte mi?); ortaöğretim boyunca ders kitabı dışında kitap okuma sıklıkları (Hiç: Yılda bir kitap bile okumamış; Orta: Yılda iki ile beş kitap okumuş; Daima: Yılda en az beş kitap okumuş), mezun oldukları lise türü (Genel lise, Anadolu lisesi, Anadolu Öğretmen lisesi, Meslek lisesi, Fen lisesi, Sosyal Bilimler lisesi), büyüdükleri yer (il, ilçe, nahiye, köy), okudukları bölümleri tercih etme nedeni, kaçınıcı sırada tercih ettikleri ve hayallinde okumak istediği bölüm hakkında sorular sorulmuştur. Ayrıca TÜİK'in son üç yıldaki gelir durum verilerine göre asgari ücretin altında kalanlar aileler 0-999 TL dar, 1000-2999 TL orta, 3000 TL ve üstü yüksek gelirli kabul edilmiştir (URL-3). Öğrencilerin okumak istedikleri bölümlerin gruplandırması ÖSYM tarafından 2014 yılında yayınlanan üniversite tercih kılavuzundan yararlanarak yapılmıştır (URL-4).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır (URL-5). Nitel veriler betimsel olarak analiz edilerek yüzde ve frekans şeklinde verilmiştir. Kestirimsel istatistik analizlerinden tek yönlü varyans (ANOVA), basit doğrusal korelasyon ile basit regresyon analizleri yapılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1.
Tekli Kodlamalı İlgi Alanlarına Göre Betimsel Analiz Sonuçları

Baskın İlgi Alanı	Fen Bilgisi %	İlköğretim Matematik %	Sınıf %	Sosyal Bilgiler %	Toplam %
Araştırmacı	40,00	26,67	19,23	28,85	29,02
Sanatçı	5,00	3,33	5,77	3,85	4,46
Sosyal	31,67	48,33	48,08	46,14	43,30
Girişimci	1,67	0,00	5,77	3,85	2,68
Geleneksel	0,00	6,67	1,92	0,00	2,23
Gerçekçi	8,33	3,33	5,77	9,62	6,70
İlgi Alanı Oluşmamış	13,33	11,67	13,46	7,69	11,61
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Tablo 1'deki verilere göre bütün anabilim dallarında "Sosyal" ve "Araştırmacı" ilgi alanları daha fazladır. Fen bilgisi öğrencilerinin "Araştırmacı", ilköğretim matematik, sınıf ve sosyal bilgiler öğrencilerinin ise "Sosyal" ilgi alanlarının daha baskın olduğu görülmektedir. Ayrıca, ilköğretim öğrencilerinin yaklaşık %12,5'i baskın ilgi alanı olmayan öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 2.

Anabilim Dallarının Tekli Kodlamalı İlgi Alanlarına Göre ANOVA Analizi Sonuçları

İlgi Alanları	Gruplar	Karelerin Toplamı	SD	Karelerin Ortalaması	F	p
Araştırmacı	Gruplar arası	479,421	3	159,807	4,633	0,004
	Grup içi	7588,793	220	34,495		
	Toplam	8068,214	223			
Sanatçı	Gruplar arası	183,767	3	61,256	1,572	0,197
	Grup içi	8571,229	220	38,960		
	Toplam	8754,996	223			
Sosyal	Gruplar arası	32,077	3	10,692	0,529	0,663
	Grup içi	4443,954	220	20,200		
	Toplam	4476,031	223			
Girişimci	Gruplar arası	18,058	3	6,019	0,205	0,893
	Grup içi	6447,870	220	29,309		
	Toplam	6465,929	223			
Geleneksel	Gruplar arası	959,526	3	319,842	8,138	0,000
	Grup içi	8646,028	220	39,300		
	Toplam	9605,554	223			
Gerçekçi	Gruplar arası	129,074	3	43,025	1,363	0,255
	Grup içi	6945,564	220	31,571		
	Toplam	7074,638	223			

Tablo 2'deki ANOVA sonuçları incelendiğinde "Araştırmacı" ve "Geleneksel" ilgi alanlarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [Araştırmacı: $F_{(3,223)}=4,633$; $p<0,05$. Geleneksel: $F_{(3,223)}=8,138$; $p<0,05$.]. Bu durumun hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için çoklu karşılaştırma analizi (LSD) yapılmıştır. LSD analizi sonucuna göre, Fen Bilgisi öğretmenliği öğrencilerinde diğer bölüm öğrencilerine göre "Araştırmacı" ilgi alanının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bölümlerin ise "Sosyal" ilgi alanları eşittir. Geleneksel ilgi alanında ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencileri Fen, Sınıf, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerine göre daha yüksek puan almıştır. Ayrıca sınıf öğretmenliği öğrencileri de Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerine göre daha yüksektir ($p<0,05$). Her ne kadar istatistiksel olarak fark çıkmasa da ilköğretim matematik bölümünün girişimci, gerçekçi ve sanatçı ilgi alanları diğer bölümlere göre en düşük orandadır. (Tablo 1 ve 2). Bu durum muhtemelen fen bilgisi alanının tabiatla, sosyal bilgiler öğrencilerinin de toplumla ilgili konuları incelemesiyle gerçeğe daha yakın düşünmek zorunda olmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 3.

İlköğretim Bölümü Öğrencilerinin Holland'ın Elmas Modeline Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Olanların ve Olmayanların Betimsel Analizi

	İlgi Alanları Öğretmenliğe Yönelik Olanlar (N=69)	İlgi Alanları Öğretmenliğe Yönelik Olmayanlar (N=135)
	%	%
Fen Bilgisi	33,33	66,67
İlköğretim Matematik	45,00	55,00
Sınıf	48,08	51,92
Sosyal Bilgiler	32,69	67,31
Toplam	39,73	60,27

Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin %33,33'ü, ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin %45'i, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin %48,08'i ve sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin %32,69'u ilgi alanlarının öğretmenlik mesleğine uygun olduğu söylenebilir. Genel olarak

ilköğretim bölümü öğrencilerinin sadece %39,73'ünün ilgi alanlarının öğretmenlik mesleğine uygun olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 4.
İlköğretim Bölümü Öğrencilerinin Tercih Nedenine Göre Betimsel Analiz Sonuçları

Tercih Nedeni	Fen Bilgisi %	İlköğretim Matematik %	Sınıf %	Sosyal Bilgiler %	Toplam %
Sevdiğimden	30,00	58,33	44,22	53,85	46,43
Puanıma Göre	41,66	18,34	36,54	30,76	31,70
Ailem İsteddiğinden	16,67	15,00	11,54	9,62	13,39
Mesleğin Özelliklerinden	11,67	8,33	7,70	5,77	8,48
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Tablo 4'e baktığımızda ilköğretim öğrencilerinin %46,43'ü bölümü sevdiği için, %31,70'i bölümü puanına göre olduğu için, %13,39'u aile isteğinden ve %8,48'i mesleğin özelliklerinden (rahat bir meslek, toplumda saygınlığı fazla, tatili fazla) dolayı bölümü tercih ettiği belirlenmiştir. İlköğretim bölümü öğrencilerinin yarısından fazlası bölümü sevdiği için değil başka sebeplerden dolayı tercih etmektedirler. Özellikle fen bilgisi öğretmenliğinde bu oran %70'tir.

Diğer yandan tablo 3 ve 4 karşılaştırıldığında, ilgi alanları öğretmenliğe yönelik olanların oranı yaklaşık %40, bölümünü sevdiği için tercih edenlerin oranı yaklaşık %46, diğer nedenlerle (puan, ailenin istekleri, mesleki özellikler) isteyenlerin oranı %54 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin ilgi alanına uygun mesleklere karşı olumlu bir tavır içinde oldukları söylenebilir.

Tablo 5.
İlköğretim Öğrencilerinin Tercih Sırasına Göre Betimsel Analiz Sonuçları

Tercih Sırası	Fen Bilgisi %	İlköğretim Matematik %	Sınıf %	Sosyal Bilgiler %	Toplam %
1-5	73,33	68,33	73,08	71,15	71,43
6-10	16,67	15,00	13,46	7,69	13,39
11-25	10,00	16,67	13,46	21,16	15,18
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Bütün ilköğretim bölümü öğrencilerinin yaklaşık %70 oranında ve ilk beş tercih arasında bölümlerini tercih ettiklerini görmekteyiz (Tablo 5).

Tablo 6.
İlköğretim Öğrencilerinden Öğretmenliğe Yönelik Bölümleri Okumak İsteyenlerin Betimsel Analiz Sonuçları

Bölümler	Okuduğu Öğretmenlik %	Diğer Öğretmenlikler %	Toplam %
Fen Bilgisi	0,00	20,00	20,00
İlköğretim Matematik	11,67	8,33	20,00
Sınıf	21,15	32,69	53,84
Sosyal Bilgiler	5,77	34,62	40,39
Toplam	9,38	23,21	32,59

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerden hayallerinde okumak istedikleri bölümleri yazmaları istenmiştir. Şuan okudukları bölümleri yazan öğrenciler sırasıyla sınıf, ilköğretim matematik, sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmenliği olarak sıralanırken, diğer öğretmenlikleri yazanlarda sırasıyla sosyal bilgiler, sınıf, fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmenliği şeklinde sıralanmıştır. Toplamda öğretmenlik mesleğini isteyenlerin oranlarını (%32,56) ile ilgili alanlarına göre öğretmenlik mesleğine uygun olanlarına (%39,73) birbirine denk olduğu görülmektedir (Tablo 6 ve Tablo 3). Fen bilgisi öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin okumak istedikleri bölümler arasında fen bilgisi öğretmenliği bölümü olmadığı tespit edilmiştir.

İlköğretim bölümlerine gelen öğrencilerin öğretmenlik alanı dışındaki okumak istedikleri bölümler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

İlköğretim Öğrencilerinden Öğretmenlik Dışında Farklı Bir Alanda Okumak İsteyenlerin Betimsel Analiz Sonuçları

Bölümler	Fen Bilgisi %	İlköğretim Matematik %	Sınıf %	Sosyal Bilgiler %	Toplam %
-Sağlık Alanı (Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık, Hemşirelik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, ATT)	53,33	61,67	3,85	3,85	35,59
-Mühendislik Alanı (Mimarlık, Elektrik ve Elektronik, İnşaat, Bilgisayar, Makine)	18,33	8,33	3,85	5,77	9,38
-Hukuk Alanı	0	8,33	19,23	9,62	8,93
-İktisadi ve İdari Bilimler Alanı (Kamu Yönetimi, Sosyal Hizmetler, Uluslar Arası İlişkiler)	1,67	0	1,92	15,38	4,46
-İletişim Alanı (Radyo Televizyon, Halkla İlişkiler)	0	0	0	11,54	2,68
-Güzel Sanatlar Alanı	1,67	0	3,85	1,92	1,79
-Havacılık, Askeri ve Polis Okulları	3,33	1,67	3,85	3,85	3,13
-Diğer (Psikoloji, Sosyoloji, İlahiyat ve Felsefe)	0	1,67	3,85	5,77	2,68
-Besyo	1,67	0	0	1,67	0,89
-Bölüm Tercihi Olmayan	0	0	5,77	0	1,34

Tablo 7'ye baktığımızda fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin çoğunlukla sağlık alanına ait bölümleri okumak istedikleri belirlenmiştir. Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin en çok hukuk alanı ile ilgili bölümleri okumak istedikleri tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin daha çok iktisadi ve idari bilimler ile iletişim alanına ait bölümleri okumak istedikleri belirlenmiştir.

Tablo 8.

Tekli Kodlamalı İlgili Alanlarına Göre BSBT'nin Anova Analizi Sonuçları

Gruplar	Karelerin Toplamı	SD	Karelerin Ortalaması	F	p
Gruplar arası	73,563	5	14,713	0,840	0,523
Grup içi	3361,917	192	17,510		
Toplam	3435,480	197			

Tablo 8'deki ANOVA sonuçları incelendiğinde ilgi alanları ile öğrencilerin BSBT puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir [$F_{(5,197)}=0,840$; $p>0,05$]. Bu sonuç ilgi alanlarına göre BSBT'den almış oldukları puanların aritmetik ortalamalarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Tablo 9.

Kitap Okuma Alışkanlığına Göre Girişimci İlgili Alanın Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (LSD)

(I)gruplar	(J)gruplar	Ortalama fark (I-J)	Standart hata	p
Hiç	Orta	-2,249*	0,843	0,008
Hiç	Daima	-1,320	1,111	0,236
Orta	Daima	0,929	0,983	0,346

Kitap okuma alışkanlığı ile girişimci ilgi alanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$F_{(2,223)}=3,592$; $p>0,05$]. Ortaya çıkan bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testine başvurulmuştur (Tablo 9). Orta sıklıkta kitap okuyanların girişimci ilgi alanları hiç kitap okumayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

İlköğretim bölümü öğrencilerinin mezun oldukları lise türüne bakıldığında, öğrencilerin %78,11'inin genel lise (anadolu lisesi), %12,9'u anadolu öğretmen lisesi, %6,7'si meslek lisesi ve %1,3'ü diğer lise türleri olduğu tespit edilmiştir. Lise eğitimi boyunca öğrencilerin yaklaşık %30'nun hiç deney yapmadığı, %57'sinin 1-10 kez, %8'inin 11-20 kez, %5'inin de en az 21 kez ve üzerinde deney yaptığı tespit edilmiştir. Düzenli deney yapanların oranı ise sadece %5 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %8,9'u deneyleri kendilerinin yaptığını, %26,8'i öğretmenlerinin yaptığını ve %29,9'u ise öğretmenleriyle birlikte yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin çocukluk yıllarının geçtiği yerler incelendiğinde %52,7'si ilde, %25,2'i ilçede, %3,1'i nahiyede ve %19,2'si köyde büyümüştür. Ayrıca ailelerinin aylık gelir durumuna baktığımızda öğrencilerin büyük bir kısmının düşük ve orta düzey gelir

(%36,6'sı 0-999 TL, %53,5'i 1000-2999 TL ve %9,9'u 3000 ve üzeri) seviyesine mensup ailelerden geldiğini söyleyebiliriz. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre; büyüdüğü yer, öğrenim gördüğü lise türü, aylık gelir düzeyi, lisede deney yapma sıklığı ve lisede deneyleri kimin yaptığı ile ilgi alanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

4. Sonuç ve Tartışma

Tablo 1 ve 2'ye baktığımızda, dört bölümün farklı oranlarda da olsa daha çok araştırmacı ve sosyal ilgi alanlarında baskın olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleği, alan ve pedagojik formasyon bilgisi yanında sosyal iletişim becerileri gerektiren bir meslektir. Buna bağlı olarak fen bilgisi öğretmenliği LYS fen puanı ile öğrenci aldığı için ilgi envanterinde araştırmacı ilgi alanının sosyal alandan daha baskın çıkması, diğer bölümlerde ise sosyal alanın daha baskın olması beklenen bir sonuçtur. İlköğretim bölümü öğrencilerinin ilgi alanlarının bu iki alandan sayıca fazla çıkması, yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerdir (Gencur, 2011). Ayrıca ilköğretim bölümü öğrencilerinin yaklaşık %13'ünün ilgi alanının oluşmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversite birinci sınıfa gelmelerine rağmen, ilgili alanlarının oluşmamış olması "Onların mesleklerini ne kadar sevecekler?" sorusunu hemen akla getirmektedir. Çünkü bu öğrencilerin herhangi bir mesleği mutlu bir şekilde yapmaları şansa kalmış bir durumdur.

Tablo 3'e bakıldığında ilgi alanları öğretmenliğe yönelik olanlarla, Tablo 4'e baktığımız zaman tercih nedenlerine göre betimsel analiz sonuçları birbirine kısmen paraleldir. İlgi alanları öğretmenliğe yönelik olanlar yaklaşık %40 (fen bilgisi %33, matematik %44, sınıf %49 ve sosyal bilgiler öğretmenliği %33) oranında olduğunu belirlenmiştir. Diğer yandan bölümü sevdiği için isteyenlerin oranları %46 (fen bilgisi %42, matematik %59, sınıf %44 ve sosyal bilgiler öğretmenliği %54), dış nedenlerle tercih edenlerin oranının %54 (LYS puanına göre %32, ailem istediği için %13,4 veya mesleğin özelliklerinden %8,5) olduğunu tespit edilmiştir.

Tablo 5'e baktığımız zaman bölümlerini ilk beş tercih içinde yapanların oranının %70 civarında olduğu tespit edilmiştir. Tercih sıralaması aslında kirlenmiş bir bilgi kaynağı olabilir. Çünkü bu oranın yüksek olmasının en temel nedenleri öğrencilerin yalnızca bölümlerini sevmeleri değil, aynı zamanda LYS puanlarına göre tercih yapmaları olabilir. En fazla öğretmen olmayı isteyen anabilim dalı öğrencilerinin sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenliğinde bölümlerinde olduğu tespit edilmiştir. İlgi alanlarını öğretmenlik mesleğine göre incelediğimizde, sınıf ve ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin ilgi alanlarının daha fazla öğretmenlik mesleğine yönelik olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3, 6 ve 7 karşılaştırıldığında, öğrencilerin şuan okumak istedikleri bölümlerle ilgi alanları arasında kısmen uyuşan veya uyuşmayan durumlar göze çarpmaktadır. Sınıf öğretmenliği öğrencileri ilgi alanları ile okumak istedikleri bölümlerin çoğunlukla öğretmenlik olduğu tespit edilmiştir. Ancak, fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin sadece %20'si öğretmenlik okumak istemektedirler ve hepsinin fen bilgisi öğretmenliği dışındaki öğretmenlikleri istedikleri belirlenmiştir. Bu öğrencilerin öğretmenlik alanı dışında %53,33'ü sağlık alanını (Hemşirelik, tıp, diş hekimliği) okumak istedikleri tespit edilmiştir. İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin %61,67'si sağlık alanını (Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık ve Beslenme ve Diyetisyenlik) ve %20'si öğretmenlik alanını okumak istemektedirler. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin %53,84'ü öğretmenlik alanını ve %19'u hukuk alanını okumak istedikleri belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri de %40,39'u öğretmenlik, %15,38 iktisadi ve idari bilimler ve %11,54'de iletişim alanlarına ait bölümleri okumak istedikleri tespit edilmiştir. Bütün öğrencilerin özellikle fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğrencilerinin okumak istedikleri bölümleri isteme sebepleri iş imkânı olan, yüksek gelire sahip ve sosyal statü getireceği düşünülen meslekler olduğu söylenebilir. Bu durum, içsel motivasyondan (sevmek, ilgi duymak, isteyerek yapabilmek vs.) çok, dışsal motivasyondan (puanına göre, ailem istediği, rahat bir meslek olduğu için vs.) kaynaklanıyor olabilir. Bu da bireyin kendi hedeflerini belirlemesini ve mesleki alandaki performansını derinden etkiler. Çünkü, hedef bireylerin amacını yansıtır ve nitelik, nicelik ve performansa kaynaklık eder (Locke & Latham, 1990, 2002; Locke, Shaw, Saari & Latham, 1981). Hedef belirlemek bir hareketin amacını belirlemek için standartlar belirlemektir. İnsanlar amaçları ya kendileri belirler veya başkalarınca belirlenir (aile, öğretmen, danışman vs.). Hedefler bireye görevin gerektirdiği çabayı harcamak için motivasyon verir ve görev boyunca mücadele ettirir (Locke ve Latham, 1990, 2002). Daha fazla çaba ve ısrar daha iyi performans sağlar. Ayrıca hedefler bireyin dikkatine, ilgili görev özelliklerine, yapılacak davranışa ve muhtemel sonuçlarına yönlendirir ve bilgiyi işlemelerini de etkileyebilir. Hedef bireye göreve odaklanmak için tünel

vizyonu (görüşü) verir, göreve uygun stratejileri seçtirir ve yaklaşımının uygunluğu hakkında karar verir ki bunların hepsi de performansı artırır. Araştırmalar öğrencilerin hedefleri kendilerinin belirlemesinin öz yeterliliği ve öğrenmeyi artırdığını göstermektedir. Bunun nedenin muhtemelen kendi hedeflerinin karallığı artırması olabilir. Böylece bireyler hedeflerine ulaştığında daha ileri hedefler edinmeye de eğilimli olabilirler (Horn ve Murphy, 1985; Schunk, 1985, 1989).

Diğer yandan hedefin kişiyi güdeleyip kendi kendine öğrenme azmi ve performansı artırması için özel performans standartları, zorlayıcı ancak ulaşılabilir hedefler içermesi gereklidir (Locke & Latham, 2002; Nussbaum & Kardash, 2005).

Kişilerin mesleklerinde başarılı olmaları için motivasyona ihtiyaçları vardır. Lepper ve Hodell (1989) meydan okuma, merak, kontrol ve hayal gücü olmak üzere dört içsel motivasyon kaynağı olduğunu ileri sürmüştür. İnsanlar bir etkinliğe içindeki sonuçları (iç motivasyonları) için katlanır. Bazı araştırmacılar iç motivasyonu olan kişilerin düzenlenen etkinliklere gönüllü katıldıklarını ve etkinliklerle akış içinde olduklarını belirtmektedirler. Akış kişisel bir süreçtir ve yeni hedefler keşfetmekle ortamla etkileşim sonucundaki ödüllerden doğan aniden ortaya çıkan motivasyonu yansıtır (Csikszentmihalyi and Rathunde, 1993; Meyer and Turner, 2002). Motivasyonu sağlayan dış ve iç faktörler vardır. Dışsal motivasyonlarda bir etkinliğe o görevin dışındaki nedenlerden ötürü katılmayı içerir ve faydalarına odaklıdır (Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013). Bu etkinlikler bazı sonuçlara (bir obje, not, geribildirim, övgü veya başka bir etkinlikte çalışabilmek) ulaşmanın aracıdır. Bir öğretmen eğer okul müdürünü memnun etmek veya onayını almak için işinde iyi performans göstermeye çalışırsa bu dış motivasyondur. Bir görevde çalışmanın içsel nedenleri o göreve aittir. Ödül o görev üzerinde çalışmaktan gelir. Görev hem araç hem de sonuçtur. İçsel motivasyon için ödüller uzmanlık ve kontrol, öz tatmin, görev başarısı veya kişinin iş ile ilgili gurur duyguları olabilir. İnsanlar genellikle iç ve dış nedenleri olan etkinliklerle uğraşır. Pek çok insan işinde yetenekli hissetmekten ve iyi yaptıkları bir işten dolayı gurur duymaktan hoşlanır, ama aynı zamanda öğrenmenin övgüsünü ve maddi ödülü de ister. Diğer yandan bir hedefe ulaşmaya motive olan kişiler, kendilerine yardımcı olacağına inandıkları öz düzenlemeli etkinliklere (örneğin materyalleri organize etme, prova yapma, öğrenme sürecini kontrol etme ve stratejileri ayarlama) dâhil olurlar. Sırasıyla öz düzenleme öğrenmeyi geliştirir ve daha büyük yetkinlik algısı ile yeni hedeflere ulaşmak için motivasyonu ve öz düzenlenmeyi ayakta tutar. Sonuç olarak kişinin yeteneklerini sergileyebileceği, kendini gerçekleştirebileceği ve beklentilerini (kariyer, yükselme vs.) karşılayabilecek, kendini doyuma ulaştırabilecek ve daha verimli çalışabileceği bir mesleğe sahip olması mesleki motivasyon ve başarının devamı için son derece önemlidir (Barutçugil, 2003; Deci, 1975; Demircioğlu, 2005; Pintrich, 2003; Schunk & Ertmer, 2000).

Tablo 6'ya bakıldığında orta düzey kitap okuyanların hiç okumayanlar göre daha girişimci olduklarını görmekteyiz. Araştırmalar, yaygın olan görüşün aksine, girişimciliğin öğrenilebileceğini göstermektedir. İnsanların daha fazla girişimci olmasını sağlayacak teknik ve davranışları öğrenebileceği öne sürülmektedir. Burada asıl sorun, okullarda öğrencilere girişimciliği teşvik edecek eğitim ortamlarının bulunmamasıdır. Bu nedenle okullarda girişimciliği geliştirecek ortam ve teknikler uygulanmalıdır. Örneğin "Girişimci" ilgi alanını geliştirmek için öğrencilerin çevresindeki iş adamlarıyla görüşebileceği, sürekli fikir alışverişinde bulunabileceği, internet sitelerinde araştırmalar yapabileceği, gazete, dergi ve kitap okuyabileceği eğitim ortamları hazırlanmalıdır. Ayrıca başarılı iş adamlarının ve girişimcilerin biyografileri, onların özellikle fikirlerini ve yaptıkları işleri anlatan kitapları okunmalıdır (MEB (Girişimcilik Ders Kitabı), 2012).

İlgi alanları ile ilköğretim öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Örneklemimizde eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümlerini tercih eden öğrencilerin orta düzey ailelerden geliyor olması farkın çıkmamasına sebep olabilir. Orta ve düşük düzeyli aileler çocuklarına benzer düzeyde (bilgisayar, kitap, oyun, seyahat, kültürel) deneyimler sağlamaktadırlar. Bu da çocukların okullarda başarılı olabilmesi için belirli kurallara ve usullere uymasını gerektirir (örneğin dikkatini ver, ödevini yap, çalış, arkadaşlarıyla uyumlu ol vs.). Bu durumda imkanlar açısından farklılaşma belirgin olmadığından, öğrencilerin bireysel özellikleri eğitsel başarılarındaki farklılıkların yegane temeli olabilir.

Yukarıda saydığımız nedenlerden dolayı mezun olunan lise türleriyle deney sayısı, deneyleri kimin yaptığı, öğrencilerin büyüdükleri yerler, aylık gelir düzeyleri ile ilgi alanları arasında yine bir ilişki çıkmamıştır. Bu durum tıpkı aileler gibi yaşanan dış çevrenin de benzer bir yapıda olmasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırmanın örneğine baktığımızda çoğunlukla öğrencilerin genel lise

mezunu olduğu görülmektedir. Fen lisesi veya kolej mezunu öğrencilerin oranı %2'yi bile bulmamıştır. Genel olarak ilköğretim bölümüne gelen öğrencilerin üniversite yerleştirme puanına göre aynı seviyede olduklarından dolayı mezun oldukları liselerin ayırt edici bir özellik olmadığı söylenebilir.

Kaliteli bir eğitimin olması için gereken temel şartlardan birisi gerekli özellikler açısından nitelikli ve mesleğini seven öğretmenlerin olmasıdır. Bunu sağlamak için eğitim fakültelerine mesleği seven ve gerekli ön yetenek ve niteliklere sahip öğretmen adaylarının alınması gereklidir. Öğretmenlik mesleği, istediği bölümü kazanamamış bireylerin en azından bir işim olur düşüncesiyle tercih ettikleri bir meslek olmaktan çıkarılmalıdır. Başarılı öğrencileri bu mesleğe çekebilmek için ilgili kurumlar tarafından gereken tedbirlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarının da hızla düzeltilmesinin bu açıdan önemli olduğu kanısındayız.

İnsanlar sevdikleri meslekleri icra ederken verimlilik en üst noktaya ulaşabilir. Dolayısıyla insanlar sevdikleri ve istedikleri bölümleri tercih etmelidirler. Öğrencilerin ilgi alanlarının belirlenip bunlara etki eden faktörlerin tespit edildiği bu çalışma, ilköğretim bölümüne ait dört anabilim dalını kapsamaktadır. Bu tür çalışmaların diğer fakülte ve bölümlerde daha kapsamlı ve detaylı olarak yapılması bu alandaki eksiklerin tespiti ve giderilmesi için oldukça önemlidir. Bu konuda daha kapsamlı bir katılımcı kitlesi ile neden ve çözümleri kapsayan çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akkoç, F. (2012). Lise öğrencilerinin mesleki kararsızlıkları ile kariyer inançları arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 49-70.
- Csikszentmihalyi, M., & Rathunde, K. (1993). The measurement of flow in everyday life: toward a theory of emergent motivation. *Nebraska Symposium on Motivation*, 40, 57-97
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 37(2), 1-14.
- Deci, E.L. (1975). *Intrinsic motivation*. Newyork: Plenum
- Demircioğlu, H. (2005). Lise öğrencilerinin algılanmış yetenek, ilgi ve değerleri üzerinde grupla mesleki psikolojik danışmanın etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Ankara.*
- Deniz, Z. K. (2008). Uzmanlık gerektiren mesleklere yönelik bir ilgi envanteri geliştirme çalışması. *Yayınlanmamış Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Erdoğan, E. (2013). İnsan kaynakları yönetiminde personel seçimi ve psikoteknik testlerin önemi. *Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Gottfredson, G. D., & Holland, J. L. (1996). *Dictionary of Holland occupational codes*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Gömlüksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2013). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *TSA Dergisi*, 17(3), 99-127.
- Hodkinson, P. ve Sparkes, A.C. (1997). *Careership: A sociological theory of career decision making*, *Br J Social Educ*, 18, 29-44.
- Holland, J. L. (1973). *Making vocational choices: A theory of careers*. Prentice Hall.
- Holland, J. L. (1996). *Exploring Careers with a Typology*, *American Psychologist*, (51)4, 397-406.
- Holland, J. L. (1997). *Making Vocational Choices: A Theory of Vocational Personality and Work Environments*, *Psychological Assessment Resources*, 2-4.
- Horn, H. L., Jr., & Murphy, M. D. (1985). Low need achievers' performance: The positive impact of a selfdetermined goal, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11, 275-285.
- Kanlı, U. (2007). *7E Modeli Merkezli Laboratuvar ile Doğrulama Laboratuvar Yaklaşımlarının Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerinin Gelişimine ve Kavramsal Başarılarına Etkisinin Karşılaştırılması*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Kars, V., Arslan, N., Erik, L., Avcı, N., Bucaktepe, P. G., Celepkolu, T., & Şahin, H. A. (2014). Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçiminde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların anksiyete ve depresyonla ilişkisi. *Dicle Medical Journal/Dicle Tıp Dergisi*, 41(1), 187-190.
- Kniveton, B. H. (2004). The influences and motivations on which students base their choice of career. *Research in Education*, 72(1), 47-59.
- Koç, M., & Polat, Ü. (2006). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-22.
- Kuzgun, Y. (2008). *Meslek seçiminde bilinmesi gerekenler*. Ankara: ÖSYM.
- Lepper, M. R., & Hodell, M. (1989). Intrinsic motivation in the classroom. *Research on motivation in education*, 3, 73-105.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting & task performance*. Prentice-Hall, Inc.

- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. *American psychologist*, 57(9), 705.
- Locke, E. A., Shaw, K. N., Saari, L. M., & Latham, G. P. (1981). Goal setting and task performance: 1969–1980, *Psychological bulletin*, 90(1), 125.
- MEB (2012). Girişimcilik Ders Kitabı.
- Meyer, D. K., & Turner, J. C. (2002). Discovering emotion in classroom motivation research, *Educational psychologist*, 37(2), 107-114.
- Nussbaum, E. M., Kardash, C. M., & Graham, S. E. (2005). The Effects of Goal Instructions and Text on the Generation of Counterarguments During Writing, *Journal of Educational Psychology*, 97(2), 157.
- Pekkaya, M., & Çolak, A. G. N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin ahp ile belirlenmesi, *International Journal of Social Science*, 6(2), 797-818.
- Pintrich, P. R. (2003). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts, *Journal of educational Psychology*, 95(4), 667.
- Sarıkaya, T., & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Schunk, D. H. (1985). Participation in goal setting: Effects on self-efficacy and skills of learning disabled children. *Journal of Special Education*, 19, 307–317.
- Schunk, D. H. (1989). Self-efficacy and achievement behaviors. *Educational Psychology Review*, 1(3), 173-208.
- Schunk, D.H., & Ertmer, P.A. (2000). Self-regulation and academic learning; self-efficacy enhancing intervention. *Their Choice of Career. Research in Education*, 72, 47-57.
- URL-1. Yeşilyaprak, B., www.binnuryesilyaprak.com/file/meslekigelisimkuramlari.doc
- URL-2. <http://www.onetonline.org/explore/interests>.
- URL-3. <http://www.tuik.gov.tr/>
- URL-4. ÖSYM, 2014, Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/belge/1-21838/2014-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-ki-.html>
- URL-5. <http://www.atauni.edu.tr/#sayfa=ibm-spss-statistics-20>
- Vural, B. (2004). Her öğretmen rehberdir. İstanbul: Hayat.
- Yeşilyaprak, B. (2008). Eğitimde rehberlik hizmetleri. Ankara: Nobel.
- Yeşilyaprak, B. (2012). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, İ. A., Dursun, B., Pektaş, K., & Altay, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Seçimlerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Pınarhisar MYO Örneği. *EJOVOC: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 2(2), 9-21.
- Yüksel, G. (1999). Öğretmen adayı öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 97-109.